

โครงการงานรวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล ครั้งที่ 9 “เหลียวหลังแลหน้า 9 ปี มติกรม. ชาวเล”

วันที่ 1 - 2 เดือน ธันวาคม พ.ศ.2561

ณ ศูนย์สถานสึนามิบ้านน้ำเค็ม อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวน 56 กลุ่ม ประมาณกว่า 6 ล้าน กลุ่มชาติพันธุ์มีวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ มีวิถีคิดและปรัชญาการดำเนินชีวิตที่ไม่เหมือนกับสังคมใหญ่ ประสบกับปัญหาการกลายเป็นกลุ่มชายขอบและเปราะบาง ขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน เข้าไม่ถึงสิทธิในการใช้ประโยชน์ และร่วมดูแลทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ

ชาติพันธุ์ชาวเลเป็นหนึ่งในกลุ่มดังกล่าว แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ มอแกน มอแกลน และอูรักลาโว้ย มีประชากรประมาณ 12,000 คน รวม 44 ชุมชน อยู่อาศัยชายฝั่งทะเลอันดามันมายาวนาน ใน 5 จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และสตูล

ปัญหาที่สำคัญของชาวเล คือ 1) ปัญหาความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย ซึ่งมีไม่ต่ำกว่า 25 ชุมชน ที่ไม่มีเอกสารสิทธิที่ดิน และในจำนวนนี้ มี 7 ชุมชน ที่มีความขัดแย้งกับเอกชน ถูกฟ้องขับไล่ และต้องขึ้นศาล เพื่อต่อสู้คดี กว่า 200 ครั้งเรือน 2) ปัญหาสุสานและพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อประกอบพิธีกรรมของชาวเล ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ชายหาดริมทะเล บางพื้นที่ถูกรุกราน ถูกห้ามฝังหรือมีการออกเอกสารมิชอบทับ จากการสำรวจพบว่ากำลังมีปัญหาถึง 15 แห่ง 3) ปัญหาพื้นที่ทำกินในทะเล จากข้อมูลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ระบุว่าแต่เดิมชาวเลหากินตามเกาะแก่งต่างๆ ไม่ต่ำกว่า 27 แหล่งแต่ปัจจุบันเหลือเพียง 2 แหล่ง รวมทั้งพื้นที่ทำกินหน้าชายหาด และที่จอดเรือก็กลายเป็นสิทธิของโรงแรม มีชาวเลถูกเจ้าหน้าที่อุทยานจับกุมพร้อมยึดเรือและของกลางเพิ่มมากขึ้น 4) ปัญหาเรื่องการศึกษา ชาวเลส่วนใหญ่ระดับการศึกษาต่ำ ไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ 5) ปัญหาขาดความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรม ทำให้กำลังจะสูญหาย

เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2553 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักการแนวนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ตามแนวทางจัดทำพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษชาวเล และมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติประกอบด้วย การสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย การให้ชาวเลสามารถประกอบอาชีพประมงหาทรัพยากรตามเกาะต่างๆ ได้ โดยผ่อนปรนพิเศษในการที่ใช้อุปกรณ์ดั้งเดิมของกลุ่มชาวเล การช่วยเหลือด้านสาธารณสุขเพื่อฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินน้ำทำให้เกิดโรคน้ำหนึบ การแก้ปัญหาสัญชาติในกลุ่มชาวเลที่ไม่มีบัตรประชาชน การส่งเสริมด้านการศึกษาก่อนวัยและสนับสนุนทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับจัดตั้งการศึกษาพิเศษ/หลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนชาวเล การแก้ปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ การส่งเสริมด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวเลการส่งเสริมชุมชนและเครือข่ายชาวเลให้เข้มแข็ง รวมทั้งให้มีงบประมาณส่งเสริมวันนัดพบวัฒนธรรม

ชาวเล แต่ 9 ปีที่ผ่านมากระบวนการแก้ปัญหายังไม่บรรลุผล แต่กลับมีชาวเลที่ยากจนและถูกฟ้องขับไล่ออกจากพื้นที่เพิ่มขึ้น

ประเทศไทยได้รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองที่สหประชาชาติได้ประกาศไว้ตั้งแต่ปี 2007 โดยสาระสำคัญของระบุว่า ชนเผ่าพื้นเมือง มีสิทธิในที่ดิน เขตแดน และทรัพยากร ซึ่งพวกเขาครอบครองและเป็นเจ้าของตามประเพณี หรือเคยใช้ หรือเคยได้รับมาก่อน รัฐจึงต้องให้การยอมรับและคุ้มครองในทางกฎหมาย

นายกรัฐมนตรีไทยได้รับรอง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ในฐานะวาระการพัฒนาแห่งสหประชาชาติภายหลังปี 2015 ซึ่งหัวใจของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้คือจะเน้นการพัฒนาที่ไม่ทอดทิ้งใครไว้เบื้องหลัง (Inclusive development principles)

รัฐธรรมนูญ ปี 2560 มาตรา 70 ระบุ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวนทั้งนี้ เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) เสนอให้ตั้งคณะกรรมการอำนวยการบูรณาการนโยบายเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตและแก้ไขปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล โดยยกเรื่องปัญหาที่ดิน มาเป็นอันดับแรก และระหว่างที่มีการฟ้องคดีต้องให้มีหน่วยงานดูแลคุ้มครอง ช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ประสบปัญหาอย่างทันท่วงที รวมทั้งผลักดันการพัฒนาพื้นที่คุ้มครองทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ชาวเล และขยายผลไปสู่ชาติพันธุ์อื่นๆ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (หน้า 44) ข้อ 4.3.5 สนับสนุนการพัฒนาทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ภายใต้บริบทของสังคมที่มีความหลากหลายมากขึ้นทั้งทางชาติพันธุ์ ศาสนา และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ ส่งเสริมความตระหนักในสิทธิมนุษยชน สร้างความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชน สร้างความภาคภูมิใจในรากเหง้าของคนในท้องถิ่น สร้างความเข้าใจและจุดร่วมบนความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์

อ้างตามข้างต้น จึงจัดทำโครงการงานรวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล ครั้งที่ 9 “เหลียวหลังแลหน้า 9 ปี มติกรม. ชาวเล” ขึ้น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อร่วมทบทวนผลการดำเนินงานตามมติ ครม.และขับเคลื่อนการแก้ปัญหาในระดับนโยบาย
- 2) เพื่อเสริมความเข้มแข็งกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลและการประสานภาคีความร่วมมือ
- 3) เพื่อทำการสื่อสารเผยแพร่ต่อสังคมสาธารณะและระดับนโยบาย

กลุ่มเป้าหมาย

จำนวน 350 คน ประกอบด้วย ชาวเลจากภูเก็ต พังงา ระนอง สตูล กระบี่ นักวิชาการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสื่อมวลชน

วัน เวลา สถานที่จัดงาน : 1- 2 ธันวาคม 2561 ชุมชนบ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารุจิราลัย จังหวัดพังงา

รูปแบบการจัดงาน :

- 1) นิทรรศการและการจัดซุ้มแสดงวิถีชีวิตวัฒนธรรม และสินค้าชาวเล
- 2) การพบปะพูดคุยกับญาติของชาวเล
- 3) เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกับภาคีทุกภาคส่วน
- 4) การร่วมประเพณี 9 ปี มติ ครม.
- 5) การแสดงทางวัฒนธรรมชาวเล ร้องแจ้ง กายหยัง ฯลฯ
- 6) เอกสารสรุปเผยแพร่องค์ความรู้
- 7) การฉายภาพยนตร์เรื่องราวชาวเล / ชนเผ่า
- 8) สื่อมวลชนลงพื้นที่ และร่วมงาน

องค์กรที่คาดว่าจะขอสนับสนุน (ทั้งนี้อยู่ระหว่างประสาน)

- 1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 2) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- 3) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- 4) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
- 5) สำนักงานกองทุนการสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- 6) จังหวัดภูเก็ต / พังงา / สตูล / ระนอง และ กระบี่
- 7) กระทรวงวัฒนธรรม
- 8) สำนักงานสุขภาพแห่งชาติ (สช)
- 9) มูลนิธิชุมชนไท
- 10) สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 11) ภาคธุรกิจเอกชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เกิดกระบวนการทบทวนผลการดำเนินงานเพื่อฟื้นฟูชาวเลตามมติ ครม. ในช่วง 9 ปีที่ผ่านมา
- 2) เกิดข้อเสนอ/แนวทางขับเคลื่อนเพื่อแก้ปัญหาโดยความร่วมมือของชาวเลและภาคี
- 3) เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของชาวเลจากพื้นที่ต่างๆ
- 4) เกิดการเชื่อมโยงระหว่างชาวเลและภาคีความร่วมมือทุกภาคส่วน
- 5) เกิดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารรอบด้าน ทั้งปัญหา วิถีชีวิตวัฒนธรรม

ทีมประสานงาน

ทีมประสานงานในพื้นที่	โทรศัพท์	จังหวัด
1) นายนิรันดร์ หยังปาน	083 - 596-5420	ภูเก็ต
2) น.ส.สายใจ หาญทะเล	094-529-4055	สตูล
3) นายเดี้ยว ทะเลลึก	089-727-6802	กระบี่
4) น.ส.อรวรรณ หาญทะเล	091-523-2080	พังงา
5) นายสิทธิชประมงกิจ	ภควินท์ 081-609-7557	ระนอง
ทีมประสานส่วนกลาง	โทรศัพท์	จังหวัด
1) นายไมตรี จงไกรจักร์	089-650-7805	maitreejong@hotmail.com
2) นางปรีดา คงแป้น	081-612-1250	preedakong2@gmail.com
3) นายสนชัย ฤทธิชัย	081-539-0365	b_a_o_25@hotmail.com
4) นางสาวจิรวรรณ ชูชำนาญ	062-684-8155	tik_jirawan3@hotmail.com

